

Keorgi Keçaari

Orayin

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT NƏŞRİYYATI
Bakı-2001

PIIMPIIL

Qori-mori müykъэне,
Хазалхойал окъане.
Kul boxodi çukayin,
Ломо laxi ukayin,
Сæredo çыгънедо,
Va aružo banedo.

QARTIOPII

Хъавуна buloşi,
Цицике sake.
Осъяlin окъа,
İç çarpe bake.

ME ƏYEL

"Тай" unqo, tatenežo.
Pul цixъьmpri бeънеъžo.
Гæгъгънедо, dunežo—
Sa davane me əyel.

Yakъ akesties ten bako,
Əş bikъesties ten bako,
Sa əyit pes ten bako,
Muz yavane me əyel.

Sa karoз tene ake
Kalanutie zombake
Xoxbal, цаrқale bake-
İz bavane me əyel.

SA TORAY QAĆULI

(hekyat)

Bazare toystieynaq kolxozi bostianaxun qaćuli taşala haraba kala yakъa çieğatian kəynəga maćine baksay. Harabaçi Usuben "hooha!" pi kəluxo enefi, memacağ şotioğoy beşpi tağala Buluma pine:

—Ay Bulum, ene yakъa çiereyan, kəlux içan tağaltun, arca harabina!

Bulumi harabina laysunkъa exlətə burxъsun sane baki:

—Usub əmi, nextun çiovaki şü vi kъonşi Bəyləgəкъа xoyid beşgala Aslana enqevedenen taşerene. Hortun baki, sa xavar tenebu? Xъaybaki hartun?

Usuben bulane galdi:

—Baxtiavar vi bel. Üşe taćitioğoxun şua xъoş xъaybaki? Dərkəne bosi jieъ xъay bako? Şotioğo isə Sibire riariespiitun bako.

—Sal buxaciğoy biyin eъxtiala əş tene. Amuci gala amdarxoy əylužo yetimtun bare. Xoyidin ocina əşbala sa gərgayina bikъi tatiunştia, ciyaal latunxsa xalqe düşmən. Me otuz vüğ kele bihiъ usene baki.

Usuben sa xъoş, sa beş, beşgib: —Bulum, -pine,—kəsib amdarnu. Bul nupiakъala gala ləşə mabada. Vaxun, zaxun, şina əş xavar hakъsa?

Oşaal cunuxun kisəкə çievki sa riariroće bəçürpi. Sotio jiomо laxi çaxmağ—kъovane çievki:

—Hoo, Bulum, şahatie eyex baftni. Nəyni firgə özəyi Sarayınaxun hetaynaqun davabe?

—Kala sa dava tene bake. Sarayinen çurecene izi sevici Əkel bostianin komisyон bakane. Brigadirenal şotiy əyite okъa saki zane təyinbe. Sarayi nəyni kimkinəne harey. Pine Bulum firkeçi tene, şotio bostian extiibərbes tene bako. Bezi biyin məъ galepi. Pizu ay bavaxun xavar nubakala çənki, va diristi kolhoz extiibərbes baneksa za kъntьl qaćuli extiibərbes tene baksa? Şahatie, usun çieri taneçi. Çurpiyiniy, avuzin exlət kele bakaley.

Usuben piurun bulane galdi:

—Dim nahaxъ. Sarayi xatalu çuhuxe. Şotıay pervarexun çıovakaltın izi aruالمuğone xame. Unqo, üşe bikъeğala amdarxoxunal xavar butıux. Şotıoxun әxırl baka, çırpı gala әşlән baftıo. Hoo..., sa kula boxoda, torayın qaculınaxun tada, pucıurben, uken xenezaluğ botıbakekъan.

Bulum irәzi tene baki:

—Ketәр әş tenebu. Torayın qaculina bazare toydalyan. Tәnkinenal eğelin yekъe çәрәkъ ukalyan.

Usuben yakъe boxoynı torayın qaculina kelene eyex badi.

Bulumal kъьrçı Bulumey. Әyitin loxol çurepi:

—Barta mandekъan. Toydı çәрәkъ ukalyan.

Fağъren tene avay tie torayın qaculinen şotıay bel zinzılә ciqale. Hәysә, şotıoğoy haraba neşıum xena ciğatıan Sarayi ayızın poçtıa arçene. Enqevedenane zәnkbesa. Şotıo bәğğәybi uqale: Stıaxanovi ciıyal kolxozi bostıanaxun bazare toystıeynaq çameciıtıuxun avuz qaculıtıun taşere. Enqevedenen zәnkbalә miliçin nәcәlnikә. Şotıinal amdarxo yakъabale bazare. Qaculina ayzarıqaltıun. Yuy kilo avuz çieğale. Kala sa akt çamqaltıun. Oşaal burxъale silistı, sud. Buluma sa usen әş tadaltıun. Bikъı türminә yakъabaltıun...

Morox oşa bakale. İsä hәlә tieyin-meyin әyıtqә yakъ tağala rıәş yoldaşen usun-usun eğelin yekъe çәрәkъәtıun eyex bastıay. Çırpı әşlә bafstıuna tetıun avay. Ava bakiyıtıuniy, torayın qaculina sal bartıunqoy mandane? Pıuçıurbı utıunkoy. Amıci torayaxal çıağaxun suruqtıunboy.

Haraba bazarı darvazına rıarıaz-marıarıazastıa miliçin formala rıәş tanen yakъa botıesedi:

—Çırpanan! Stıaxanovi ciıyal kolxozaxunnan?

Әşlәxun andax nubakala Bulum harabınaxun ciре:

—Ha tie kolxozaxunyan. Hikәnan çırusa?

Oşaal cunıxun sa hema kağъze sıevki:

—Beşğes bananko. Bırı bacъ kъa kilo qaculıyan eçere.

Kiloya sa manъtaxun toyadalayan.

—Kele şahatı, kağъzxo efa oşaneynaq. Harabına çııyanan kъaranı beşı. Qaculina ayzaraqalyan.

Harabına çııtıundi kъaran bakala qala. Bazarqoma qaltıunpı. Cöy rıәş tanal etıuçeri. Torayın qaculina möşukxoxun suntıay boş amıciıtıunbı. Qaculina ayzarıtıunpı. Nakladnoya çameciıtıuxun vuy kilo avuze çeri.

Bulumen beşneşğı kele pis galane bayinkъ bake. Miliçin әşbalxoy loxol gorox-gorox pule taradı:

—Ay nәçәlnik, tie torayın qaculina yakъa ukseynaqtıun tadey. Bezi ozankъan xox baki. Uksa tez bartı. Pızu toyuando, izi tәnkinen hartıın sa çәрәkъyan uko.

—Çәрәkъ uksun. Har ğı vәşx lari amdarxoxun sa şalon bikъı batıunne türmoğo. Pıurunal ziyaxor әşurxoxun kul tenan hakъsa.

Exlәtә bazarqomal kәrebaki:

—Nakladnoyı boş avuzben. Tәnkinә kolxoza çıovakestiundo. Goroxtıun, akt maçampanan.

İrәzi tetıun baki:

—Cъo maduğo. Aktıa çamqalayan. Yax yakъabi amdarxonebu. Sa kiloal çarıbez teyan bako. Tenan aqsa usa alabi izi okъa mozıtıun xәәvneşsa? Әyluxıaxbu. Nexә, vax kelez çırusa, ama vaxun kele zaxuz çırusa. Nexnan әuçıә kolxoz çarqalxo tәrefnan çırpe pi yaxkъatıun bona badi?

Akt çameci. Amdarxon әmtıun zapı. Miliçin әşbalxo tatıunçı. Usubenkъa Bulumenal möşukxo zarıtıunpı daxtıaqxoy loxol. Qaculina biyәscъo toydı çәrtıunki. Busa, xeneza, hamal ük xәşxәş xәaytıunbaki ayize.

Sa hema ğınәxun oşa şotıoğo ayızın inspięktıorene qalıpi. Şotıay tiōğoıl rayonaxun hari sa amdarebuy. Cәyil garey. "Qaculı başkъalxo" әyıtııesedi. Xъo-üxъ pera kağъza çampı buyebi. Usubaal, Bulumaal әmeş zapestıı. Әşlә çәrki tağatıanal pine:

—Ayize bakanan, usunluğen qalqaltıun.

Oşın şamatı şotıoğo suddene qalıpi. İclas sa sahadaxun kele tene zapı. Alaxun-okъaxun әyıtııun saki, xavartıun hakъı. Oşaal pıtıun:

—Çıöş çırpanan, qalqatıan enanğo.

Samal ciovaki qaltunpi. Sudyan Bulumeynaq sa usen türmə, Usubeynaq, saal briqadir Vurdaleynaq xəo xaş icbari əşe qalpi. Buluma ha tiyin bikı tatiunşeri.

Bulum bikıeci ğinəxun xib xəşe ciovaki bakoy. Şəhərə taçı amdarxon tiyin pis sa xavartun eçeri. Pitiun Bulum əşlin gala durutiin okıa mandı piurene. Sa toray qaculinen şotiay çuğə süpür, əyluğə yetim bareti.

XOZAMANDXO

("Laşıqoy" dramınaxun sa akesun).

Akesunastia butiun:

1. Aris – 40-45 yaşlu, ğare bava.
2. Murad – 40 yaşə ıñıa ayizlu, xəçbava.
3. Harun – 50 yaşə ıñıa ayizlu, xüyəri bava.
4. Soruş – xüyəri nana.
5. Kəpirəş – xüyəri tiayi.

(Üşepə. Kireci, təmizbaki sa otağ. İstiolin loxolal okıaloaxun boqala sa ləmpənebu. Pərdə xəyəğala kinə sa çuhux otağa bacı ləmpinə alanebsa, sılfina, şotiay loxol bakaltıoğə pul çurevki tanesa. Samal ciovaki tie soğə cıomox xəyasa. Sa işkəar bona bacı şotio samalal kenk xəarı bacınəxun bona bağala amdarxo nexə)

Harun – Usunnan hare. Çiöş maçıranan. Ciovakanan, arıanan. Piyin loxol gavəxıbu.

Aris – Piurunal biyəs xəyirkəan baki. Efi qoya həmişə müxıuğa eğayan.

(Aris, bacınəxunal sa tan qoyatiun baysa. Arisi əmpnəbel sa hənkənebu)

Harun – Diristi bakanan. Piurunal usunnan hare.

(Tie sağə cıomoxun sa işkəaral banesa).

Harun – Ay Kəpirəş, ciovaka, arıa, kəonağxoal arıestia.

(Kul-kiye bikı, akşiumqa artıunstia. Arisen həvkinə izi tiöğöyl lanexsa).

Aris – Samal ciöyiyan baki. Harun işkəar, əşur hetərə? Kele mandaq ten baksa?

Harun – Diristi baka, əşur şahatıe taysa. Savayna qoyaxun çiezsa, biyə bakamun eze, xe duğsunin loxolzu. Sa-riəş ğinen aruma xe duği çaruzqo. Hun hetərnu, uil carpi ganxo köyün akesa?

Aris – Buxacıuğə şükür, kiz kinə çerene. Sa küz ezbalə gazax mande. Hah bayiz, me şamat çaruzqo.

Kəprəş - (Samal ostağaraxun) Axar, ay xüyərtmux, ay Soruş, çəyə usunbanan. Kəonağxo boxoy yakıtun hare (Soruş banesa).

Soruş - Aris viçi, usunun hare, Murad viçi, usunun hare. Bul əşlə kərbakene, efi eysuna tez ava bake. Aris viçi, Sona hetərə, hema ğine tez aqsa.

Aris - Kele diristi baka, şahate. Erekbə piuçiurbi çərkeyan. İşəel nedunin buyqalin hayexe. Əşlin kiyəxun pulmuğə xəayres bakayin, usun-usun akeğə.

Harun - Murad viçi, əyleynaq bikıala qoja maya piariesbes bakenu? Barina zapesti çarnanki?

Murad – Ge berezərə çərtiunki. Əuçinəxun durutiin əşlətiun burxısa. Diristiluğ bakayin, eğala şamat baştıura eıxtıalyan.

Aris – Vi ustıoox şahat amdarxotiun. Şotiöğə kapmada. Qoja vi uqala kinə bikıaltıun. (Soruş bona bacı piotinosi boş eçeri çəyen buy ayakıxo amdarxoy beşı tiərdəne).

Murad – Mono lap bezi ükəxune baki. Savaynıaxun Kala həndə əşləz bake. Kele xenezazu.

Kəpirəş – Ay xunçi, anqsa Murad xenezane. Şotiin çəykəan üğıı. Hunal ukuna usunba. Savaynıaxun tarana pişiel laxezu, biyəsin xunçey qoya ukun bakale. Miya sa şamatiin xela eıxtıalazu.

Murad – Unqo tiayi kele busane. Şotiaynaq sa ğusmi-şium eçanan, naçılbekəan. Bezi şium uksuna efen samal oşaneynaq. Beşi hetıaynaq eysuna sa uken, soğaba ava baken. Oşa şium uyanko. Harun viçi, avanu yan hetıaynaqyan hare?

Harun – Mal-kele ibakezu. Arisen nəyni əyit xəyurəne. Pıurunal əyit efine. Upanan, ibaken. Oşaal beşi əyitəyan uqo.

Aris – (Muradi loxol beşgib) Xaçbava, əyit vine. Ura ibaken. Ha, de burxə!

Murad – Burxə nexnu, burxəzne. Harun viçi, nexnu beşi hetiaunaq eysuna malmul avanu. Bavogoy əyite, ibakin bako, nextiun sa xüyər sa ğareye. Beşi Arisi ğaren efi xüyərəne çuresa. Cöy şakəkınaxun bakayinal, sa ayizluyan, sun-sunax şahatıyan çalxsa. Əyitə hetiaunaq boxoobaz. Hareyan efi xüyərənaq xozamandluğa. Efi əyitə upanan, burxen şum bostia.

Harun – (fikirebsa) – Bezi cəomxo müxə ciyen xəyursuna diristi bakanan. Nextiun rıarı xüyəri kəonciux baksun zor əşe. Vəxun hikə çarıbaz, xozamandxoy kiyelexun pul xəyurə teyan baksa. Suntu yakəyan bastia, tie soğone eysa. Arisaal, Sona xunçaal əyelluğaxun çalyanxsa. Halal amdarxotiun. Şotioğoy kalabi əyelal pis tene bako. Sa kamasi əyit tezaxbu. Xüyərə kalabi nananebu, sa şotioal uken, avabakekəyan. İzi əyitə rekəyan. (Samal Ostiağaxun) Ay Soruş, avanu, me işkərxo beşi Midaneynaq xozamandluğatiun hare. Nananu, hunal vi əyitə uqalanu.

Soruş – Ay Harun, qojin kaloo hunnu, zahunun xavar hakəsa? Hun "hoo" rituxun oşa zu soy sa əyituz uqo? Za kele çətinən bastia. Sa əşəl bune. Ğarenkəba xüyərənal sun-sunax çalxitiun bukəo, çireçitiun bukəo.

Murad – Zu bəşgəpnəş byəsin ğara akezu. Pine xaçbava, xüyərənal avane. Əş şotıay nana-bavaxune ğaş.

Kəpirəş – Zual çiovaki şamati miya bakezu. Xüyərən tene çarıbsa. Efi ğaraxunal əyit bineti. Pine tiayı, vəşnpan ava. Zu tiayin, nanay—bavay əyitəxun tez çieğə.

Soruş – Kele şahatı. Vəşn har sa əşlə avanan. Xavarnuti mandıyo unqo sa zuzu. Za mandayin, irəzizu. Portbanan, sa tie qoya çieri xüyəri jımoal aqaz. Beşgəz izi məşg hikə (Tanesa).

Aris – Ay Harun, əşur hari yakənal tağalane. Kalabeyan, laşıqoybi qoj-mes besunal beşi ozanene. Hikə uqaz, bezi ğar pis əyel tene. Kala-miçnik çalxale. Xüyərmiğə yakəba

badeyan, sa ğare mande. Yanal işkəar —çuhux turelxun bistıaxuan. Qoya bine bukəo, əşməş eşxtiane.

Kəpirəş – Aris kəuda, ükə məxəxəşra. Əyit efine.

(Soruş bona bati Haruni üşmüşgə hikəne nexə)

Harun – Ay kədoox, tiayin əyitmux serine, əşur efi uqala kinəne. Şuma arxayin boties bananko.

Murad – Aris xaçbava, hikən çırpiyo. Yan kəudan laxi ukunxoy tama beşgamun, hun həvkinə xəyura. Hikə eçerenu, tıəqra istiolin loxol. (Arisen həvkinə xəyurəne. Fine cürdəkə, halvina, kətoğə tıəqrene. Sa coca eşşial çievki lanexsa tialekin boş. Soruşen tialeka eşxti çiovaneksa tie soğə otağa).

Murad – Harun kəuda, Kəpirəş kəuda, yan beşi eysunun oşia avayan baki. Halvınaxun eşxtianan, efi jımo mucabanan. (Amdarxon hartıin sa lokəma halva eştı nexə. "Pul xaşkəyan baki". Muraden hamal ayakəxo fine baye. Soruş coca eşşie xəıyo izi boş akeğala tialek kiye banesa)

Soruş – Ay kədoox, efiyal, beşiyal pulmux xaşkəyan baki. Eşşie xəıtıu xüyərən eşxərdi. Xəıtıu ecerezu, beşi təzə yeznaunaq taşanan.

Murad—Kədoox, isə za üşmüx laxanan. Ekinan, ayakəxo eşxtien, beşi rıə ciçiki -ğarekəba xüyəri diristluğa duğen. Oğulikəba Midani diristluğa!

Amdarxo sa gala – Xucustiane! Pulmux xaşkəyan baki ğarekəba xüyəri diristluğa! (Ayakəxo sunane lafstia. Tie soğə qoyaxun radionen tadeğala sa məşgəş səse üşmüşgə lafstia. Pərdə butiesə).

(Çəreki)